

Prevod:

Zakaj je sporazum

AAC TTA

problematičen

(in zakaj bi se morali zanj zanimati evropski poslanci?)

Zakaj je sporazum ACTA problematičen?

Kaj je sporazum ACTA?

Sporazum ACTA (Anti-counterfeiting Trade Agreement) je multilateralni sporazum, ki predlaga uvajanje novih mednarodnih kriterijev za uveljavljanje avtorskih pravic. Sporazum, ki ga je sestavilo nekaj svetovnih držav,¹ je sporen zaradi tako procesnega kot vsebinskega vidika. Namen te knjižice je v kratki obliki predstaviti problematične točke tega sporazuma ter pojasniti razloge za široko nasprotovanje proti njemu v družbi.

Sporazum ACTA ni bil sestavljen na demokratično kredibilen način, hkrati pa je pravno zelo nejasen. Če bodo sporazum tudi dejansko sprejeli, bo imel močan negativni vpliv na svobodo izražanja, našo komunikacijsko zasebnost in dostop do kulturnih dobrin, hkrati pa bo škodoval mednarodni trgovini in razvoju inovacij. Sporazum ACTA trenutno sprejemajo v večih državah članicah Evropske unije, v večini držav pa se pomen sporazuma zelo podcenjuje.

Med procesom sprejemanja sporazuma v posameznih članicah in pred glavno ratifikacijo sporazuma na nivoju Evropske unije avtorji te knjižnice pozivamo evropske poslance in ostale odločevalce, naj resno premislijo o učinkih tega sporazuma in **ob pomanjkanju dodatnih zadovoljivih zagotovil ter pojasnil Evropske komisije in Evropskega sodišča zahtevamo od Evropskega parlamenta, naj glasuje PROTI sprejetju sporazuma ACTA.**

¹ Avstralija, Evropska unija, Japonska, Južna Koreja, Kanada, Mehika, Maroko, Nova Zelandija, Singapur, Švica in Združene države Amerike

Pomanjkljivost demokratičnosti pri sprejemanju sporazuma

ACTA

Sporazum ACTA je zaobšel ustaljene multilateralne forume, kot sta na primer WIPO (Svetovna organizacija za intelektualno lastnino) in STO (Svetovna trgovinska organizacija), ki temeljijo na demokratičnih načelih in odprtem sodelovanju ter imajo jasno določena pravila postopkov sprejemanja sporazumov.

Sporazum ACTA je bil dogovorjen za zaprtimi vrati, večina držav v razvoju pa je bila izključena iz pogajanj. Slednja tudi niso bila predmet demokratičnega nadzora s strani ZN, EU oziroma držav članic.

Namen sporazuma ACTA je razvoj nove organizacije z imenom Odbor ACTA (ACTA committee), ki nima jasno določenih pristojnosti in obveznosti za delovanje na odprt, transparenten in vključujoč način, ki bi dovoljeval nadzor javnosti.²

Odbor ACTA, katerega člani ne bodo izbrani z javnimi volitvami, bo skrbel za uvajanja in razlago sporazuma ACTA in bo lahko celo predlagal amandmaje besedila sporazuma, ko bo le-ta sprejet brez kakršnegakoli javnega nadzora.³

Do danes **nobena od vključenih strank ni omogočila javnega dostopa do pogajalskih izhodišč**, brez katerih je nemogoče razumeti večino nejasnih in dvoumnih elementov besedila.⁴

Evropska komisija ni izvedla nikakršnih ocen vpliva sporazuma ACTA, temveč je ponovno uporabila stare ocene, ki so bile izdelane za direktive o intelektualni lastnini (Intellectual Property Enforcement Directives I in II). Hkrati niso izdelali nikakršne ocene vpliva na osnovne človekove pravice, še posebej v odnosu do držav tretjega sveta, ki pogosto nimajo enakih varoval zasebnosti, svobode govora in pravne države kot članice Evropske unije.

² Poglavlje V, člen 36 ACTA.

³ Člen 36.2 ACTA

⁴ Dostop do izhodišč so zavrnili fundaciji EFF (The Electric Frontier Foundation) in KEI (Knowledge Ecology International). Štiri mesece po nasloivti zahtevka za vpogled, EDRI še vedno ni prejela odgovora s strani Evropskega parlamenta.

Grožnja svobodi govora in dostopa do virov kulture

Interesi lastnikov avtorskih pravic so postavljeni pred pravico svobode govora, pravico do zasebnosti in pred ostale temeljne človekove pravice.⁵

Sporazum ACTA bi regulacijo svobode izražanja položil v roke zasebnih podjetij, saj bi s tem sporazumom posameznim entitetam dovoljeval upravljanje, nadzor in reguliranje spletnih vsebin, npr. interentnim ponudnikom, ki niso kvalificirani za reguliranje svobode govora.⁶

Sporazum ACTA bi lahko omejeval uporabo kulturne dediščine, saj kriminalizira in povečuje denarne kazni za uporabo avtorskih del, kjer avtorji oziroma lastniki avtorskih pravic niso znani, oziroma jih je nemogoče prepoznati (t.i. »osirotela« avtorska dela).

Končno besedilo sporazuma ACTA, katerega pomen bo znan šele po zaključku postopka ratifikacije, je nejasno in tvega sporno interpretacijo, po kateri **bi bila lahko dejanja velikega števila državljanov kriminalizirana za nepomembne prekrške.**⁷

ACTA

⁵ Eksplicitno je to na primer navedeno v trinajsti opombi, kjer je zaščita internetnih ponudnikov pred odgovornostjo (s katero ponudniki ne smejo vplivati na prenešene vsebine) dovoljena samo v primerih, ki ščitijo ozke interese lastnikov avtorske pravice.

⁶ ACTA sporazum, člen 27.2 in člen 8.1

⁷ Nejasno besedilo sporazuma ACTA državam članicam dovoljuje uvajanje t.i. pravila treh prekrškov (three strikes rule) oziroma drugih nesorazmernih ukrepov regulacije, s katerimi bi lahko ponudniki dostopa do spleta posameznim uporabnikom izklopili dostop do spleta, če bi le-ti nadaljevali z nalaganjem avtorsko zaščitene vsebin, ter v primeru "tržne koristi", saj govori o "posrednih in neposrednih finančnih in komercialnih koristih".

Ogrožanje zasebnosti

ACTA sili ponudnike dostopa do interneta v nadziranje v lastnih omrežjih in posredovanje osebnih podatkov domnevnih kršiteljev.

Odvetniki in domnevni lastniki avtorskih pravic v Evropi že izkoriščajo taktike za izkoriščanje nedolžnih uporabnikov s plačevanjem dragih "poravnav", da bi se izognili sodnim postopkom. Take prakse bi morala Evropska unija prepovedovati, ne pa, da jih skuša izvoziti tudi v druge države.⁸

Povečanje posredniške odgovornosti ponudnikov dostopa do interneta bi po krivem povzročila spodbujanje povečanega nadzora nad spletnimi vsebinami ter povzročila še bolj vsiljive poskuse pridobivanja osebnih podatkov domnevnih kršiteljev, kot je na primer širok nadzor internetnega prometa s tehnologijo za prestrezanje vsebine komunikacij (t.i. deep packet inspection), kar bi omogočilo grobe kršitve posameznikove zasebnosti.

Omejevanje inovacij

Sporazum ACTA bi lahko imel zelo škodljiv vpliv na inovativnost.

Razvoj programske opreme in ostale inovacije pogosto potekajo v sivih območjih prava in zdi se neizogibno, da bo sporazum ACTA zavrl razvoj nove digitalne in druge industrijske pobude zaradi strahu pred visokimi kaznimi in kaznivimi dejanji ob nenamernih kršitvah pravic, izhajajočih iz intelektualne lastnine.⁹

Ostre kazni bodo destimulirale mlada podjetja (t.i. start-upe), ki si ne bodo mogla privoščiti morebitnih dragih postopkov na sodišču.

ACTA bi lahko spodbujala nelojalno konkurenco. Od ponudnikov dostopa do spleta zahteva vedno večji nadzor prometa, zato manjši ponudniki dostopa ne bodo imeli kapacitet za uvedbo nadzora, kar bo povečalo prednosti večjih ponudnikov dostopa do internetnih storitev.

⁸ Dva znana primera sta dostopna na <http://bit.ly/g9IUsl> in <http://bit.ly/9aHDEn>

⁹ 4. sklop: Kriminalni prekrški, ACTA

ACTA

Škodovanje mednarodni trgovini

Čeprav bo v članicah Evropske unije sporazum ACTA pravno zavezujoč sporazum, so ZDA že napovedale, da bodo sporazum ACTA jemale kot nezavezujoč "dogovor". To bi lahko ustvarilo pravne težave pri uveljavljanju sporazuma, hkrati pa bi **ZDA omogočilo večjo prilagodljivost in posledično prednost pred EU v trgovanju.**

Deli sporazuma ACTA, **ki se dotikajo posameznikove zasebnosti in elemente svobode izražanja bodo toliko bolj škodljivi v državah, kjer še ni zagotovljeno temeljno pravno varstvo teh pravic.**

Sporazum ACTA bi lahko omogočil nepravilne prepreke v mednarodni trgovini. Kot se je že izkazalo na primeru Kitajske, so neformalni in pravno neosnovani dogovori s ponudniki dostopa do internetnih storitev zelo hitro izrabljeni za netarifne ovire zunanje trgovine.

Pomanjkanje pravne jasnosti

Besedilo sporazuma ACTA je nejasno, kar povzroča pravno negotovost različnih ključnih pojmov sporazuma.¹⁰

Z uvedbo novih in večjih od obstoječih (t.i. TRIPS) postopkov izvrševanja in nejasnimi varovali, ki jih ni mogoče uveljavljati, **sporazum ACTA ni v skladu z aktualnimi mednarodnimi pravnimi standardi.**¹¹

Sporazum ACTA ne dosega evropskih standardov zaščite in varovanja univerzalnosti, integritete in odprtosti interneta, kot jih je načrtal Svet Evrope, ki se zavzema za "državno zagotovilo v skladu z mednarodno zakonodajo človekovih pravic in mednarodnim pravom, da njihova dejanja nimajo škodljivega in čezmejnega vpliva na dostop in uporabo interneta."¹²

¹⁰ Člen 23.1: "na komercialni ravni" bi lahko nakazoval sodni spor zaradi neposrednih finančnih zaslužkov in bi hkrati nakazoval na ciljan nadzor IP števil, s katerim bi želeli izmeriti velikost kršitve avtorskih pravic. Člen 27.1: "digitalno okolje" in "hitri ukrepi" niso definirani Člen 27.2: "digitalne mreže" niso definirane

¹¹ Sporazum ACTA razume "komercialno raven" v veliko širšem in nejasnem okviru kot prejšnji sporazumi (TRIPS), kar pušča prostor za več interpretacij in v praksi preprečuje določitev proporcionalnih postopkov izvrševanja (Člen 23.1).

¹² Priporočilo Sveta ministrov CM/Rec(2011)8 državam članicam glede zaščite in promocije univezalnosti, integritete in odprsti interneta, sprejeto 21.9.2011: <http://bit.ly/rewDvf>

Zaključek

Sporazum ACTA pomeni resno tveganje posledic zaradi neuravnoteženosti med varovanjem pravic, izhajajočih iz intelektualne lastnine in ohranjanja in varovanja temeljnih človekovih pravic, kot so svoboda izražanja, dostop do informacij in kulturnih dobrin ter pravice do zasebnosti.

Evropski parlament je s svojo študijo že opozoril na problematična področja sporazuma ACTA, vključujoč resne pravne hibe, ter med drugim zapisal, da **“je težko izpostaviti karkšnekoli posebne prednosti, ki jih prinaša sporazum ACTA državljanom Evropske unije in ki jih ni v že obstoječi zakonodaji”**.

Avtorji študije še svetujejo, **“da bi bila brezpogojna podpora neprimeren odziv Evropskega parlamenta zaradi ugotovljenih nepravilnosti v trenutnem besedilu sporazuma ACTA”**.¹³

Zakonodajalce Evropske unije spodbujamo, naj resno premislijo o posledicah sprejetja sporazuma ACTA.

Ob pomanjkanju dodatnih zadovoljivih zagotovil ter pojasnil Evropske komisije in Evropskega sodišča zahtevamo od Evropskega parlamenta, naj glasuje v prihajajočem odločevalskem postopku PROTI sprejetju sporazuma ACTA.

ACTA

¹³ <http://bit.ly/qwYwF4>

Impressum

Dokument pripravili **access
now.org**

v sodelovanju z

 **Trans Atlantic
Consumer Dialogue**

Slovenski prevod:

www.e-demokracija.si

Domen Savič
Benjamin Lesjak
Simon Ručigaj